

Розділ I

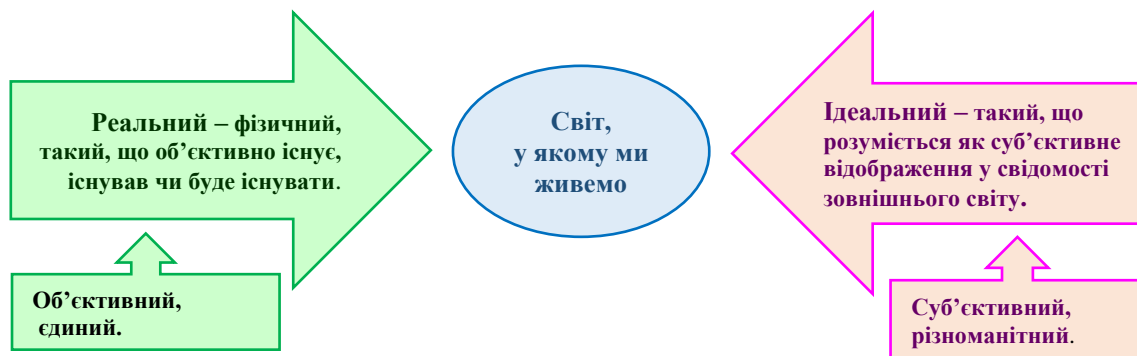
Мова і право: питання співвідношення

Лекція 1

1.1 Мова як ідеальне відображення реального світу.

Світ, у якому ми живемо, умовно поділяється на **реальний** та **ідеальний** (таб.1).

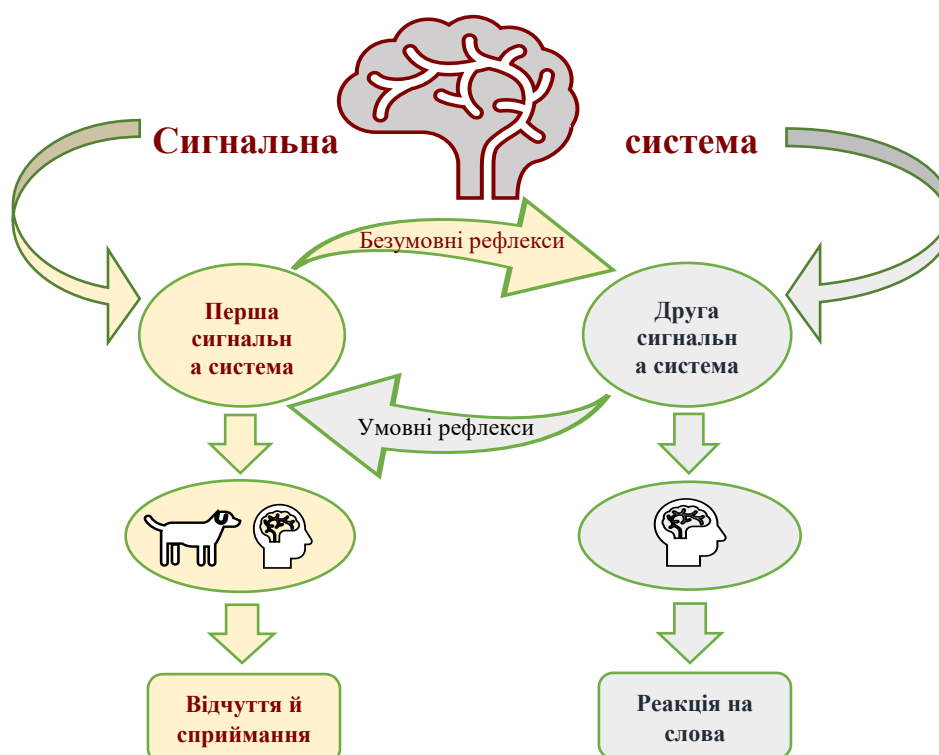
Таблиця 1

Отже, **фізичний** світ – об'єктивний, єдиний і побудований за єдиними законами. А **ідеальний** – суб'єктивний, тому ідеальні картини реального світу, які він створює, є різноманітними, оскільки в процесі їх утворення беруть участь багато зовнішніх чинників, які й зумовлюють формування окремих *ідеальних парадигм*. **Парадигма** (грец. "приклад", "взірець") – багатозначне поняття, що залежить від контексту. Парадигма визначається і як сукупність загальнотеоретичних основ науки, і як система понять і уявлень, що властиві певному періоду розвитку науки, культури, цивілізації. У мовознавстві це вся сукупність форм слів, що утворюють *лексему*, тобто, *слово як самостійну значеннєву одиницю*. І тут надзвичайно важливу роль відіграє мова, звуки якої, що існували як засіб вираження емоцій, поступово перетворилися на засіб позначення речей, їх властивостей і відношень і стали виконувати функцію навмисного повідомлення. Отже, мова є однією із *сигнальних систем*.

Сигнальна система – це система умовно-рефлекторного та безумовно-рефлекторного зв'язку вищої нервової системи тварини й людини. Людина має дві сигнальні системи (таб.2) .

Таблиця 2

Перша сигнальна система – це сукупність нервових процесів, що виникають у головному мозку при безпосередньому впливі подразників зовнішнього та внутрішнього середовища на рецептори. Вона ґрунтується на безумовно-рефлекторних зв'язках і є основою безпосереднього відтворення об'єктивної дійсності у формі відчуттів і сприймання як людини, так і тварини. **Друга сигнальна система** – це сукупність умовних рефлексів, що виробляються як реакція на слова й позначені ними поняття. Отже, **слово** – це сигнал, дія якого визначається смисловим значенням і його зв'язком із певними предметами та явищами навколишнього середовища.

У людини обидві системи функціонують у постійній взаємодії, що дало їй можливість відображати світ в узагальненій формі **мовних знаків**. Таким чином, людина набула здатності знати те, що безпосередньо сама могла не відчувати, бо мова внесла новий принцип у роботу центральної нервової системи і стала потужним засобом розвитку людської свідомості. У людини виник принципово новий тип психічного розвитку і саме із цими властивостями мови пов'язані слова німецького філософа, засновника сучасної лінгвістичної філософії Мартіна Гайдеггера проте, що сутність людини виявляється у мові.

Отже, **мова – це основний засіб передачі будь-якої інформації, що становить певне поєднання знаків, символів, кодів тощо.**

Крім того, мова – теж **код**, який у свою чергу розуміється як система символів для передавання, обробки й зберігання (запам'ятовування) різної інформації або як ключ до способу шифрування чи розшифрування тексту. *А слово(найменша значеннєва одиниця мови) – це знак, що містить інформацію, і цей знак має зазвичай звукову, письмову або мисленнєву форму.* Тому відповідно до цього мова є зовнішньою формою для будь-якого можливого змісту, тобто, вона забезпечує об'єктивацію не якоїсь окремої думки, а всіх думок.

Мова реалізується в мовленні, що є процесом її відтворення. За словами англійського філософа 17 ст. й прихильника школи суспільного договору Томаса Гоббса, головним призначенням мовлення є трансформація "потягу з наших думок" у "потяг слів". Декількома роками пізніше цю думку продовжив інший відомий англійський просвітитель Джон Локк, вказавши, що непростим, але необхідним завданням є подолання притаманної мові неоднозначності, що надасть можливість розглядати мову як чудовий зв'язок, який тримає суспільство разом, а також спільний канал, за допомогою якого передаються знання від однієї людини до іншої, від нинішнього покоління до наступного. Таким чином, тут мова реалізує одні зі своїх найважливіших функцій – комунікативну, номінативну, ідентифікаційну та гносеологічну.

Комунікативна функція мови полягає в тому, що вона є головним засобом спілкування і забезпечення інформаційних процесів у суспільстві. І як головний засіб спілкування мова обслуговує всі сфери суспільно-політичного, офіційно-ділового, наукового та культурного життя. Без мови людське існування неможливе, а без спілкування не може бути і суспільства. Без мови не може бути і мислення, тобто розуміння людиною дійсності і себе в ній. Мова привчає людину до аналізу її власних думок та сприяє пізнанню нею самої себе, привчає послідовно мислити, адекватно розуміти себе та інших людей. Тому мовознавство нерозривно пов'язане з логікою і особливо важливе для будь-яких спеціальностей, які мають багато справ з абстракціями.

Абстракція(лат. "відокремлення") – це форма відображення в людській свідомості предметів і явищ об'єктивної дійсності та мислене відокремлення від їхніх властивостей й утворення в процесі абстрагування таких понять, що відображають лише найістотніші властивості, зв'язки та відношення досліджуваних явищ. Тобто, абстракція – це **форма мислення**. Наукові абстракції бідніші, ніж конкретність явищ, що вивчаються, але вони глибше проникають у їхню сутність, відображення якої, її глибина й повнота досягається в системі наукових абстракцій – теорії, істинність якої перевіряється практикою.

Завдання: прочитати за підручником ст. 8 – 10

<https://www.businesslaw.org.ua/wp-content/LM-2015.pdf>